

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). **ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย และเคมีภัณฑ์**. Retrieved November 5, 2006, from <http://www.pcd.go.th>
- กรมวิชาการเกษตร. (2546). **โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน [IPM DANIDA]**. Retrieved October 16, 2006, from www.impthaiiand.org.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2544). **โครงการหลวง**. กรุงเทพฯ: บริษัททุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- กองกัญและสัตววิทยา. (2543). **การป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูพืช ปี2543**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สมาคมกัญวิทยาแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2549). **ดัชนีชี้วัดเพื่อการประเมินผล ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถของประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549)** [online] Available from:URL:<http://www.agriculture.go.th> (9 September 2006).
- คณัย เคหัง. (2542). **การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลนันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงใจ เนตรทิพย์. (2540). **การใช้สารฆ่าแมลงป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในไร่นาขนาดเล็ก บริเวณตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุ์หิน ไตรทิพย์. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างระดับโคลีนเอสเตอเรส กับการปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร หมู่บ้านท่าแก ตำบลลุ่มน้ำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ**. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุญตา กลิ่นมาลี. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
กับระดับเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดเกษตรกรหมู่บ้านท่าแลง ตำบลท่าแลง
อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปณิธาน หล่อเลิศวิทย์. (2541). นิยามศัพท์ส่งเสริมสุขภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ประยูร คีมา. (2517). วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเกษตรและสาธารณสุข. เอกสารวิชาการส่งเสริม
การเกษตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.
- ปัดพงษ์ เกตุสมบูรณ์. (2546) การเจ็บป่วยของคนไทยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช. เอกสาร
ประกอบการปฏิรูประบบสุขภาพ สำหรับการประชุมเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปีพ.ศ.
2546 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ปัดพงษ์ เกตุสมบูรณ์, วิเชียร เกิดสุข, หิรัญ แสงแก้ว, พชรินทร์ ฤชวรารักษ์ณ์ และนุศรา เกตุ
สมบูรณ์. (2544). รายงานการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อ
สุขภาพจากการทำการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- พาลาก สิงหนะนี้อย. (2537) พืชของยาม่าแมลงต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธญาณี ไชยแก้ว. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กับสุขภาพของ
เกษตรกรรพาะปลูก ในตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบ
อิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิริพัฒน์ ธรรมแะ. (2550). พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของ
เกษตรกร ชนเผ่าปกากะญอ บ้านแม่สายนาเลา ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัด
เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส สุวรรณ. (2545). นิเวศวิทยาของมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอ เอส. พรีนติ้งเฮาส์.
- ยรรยง นาคมา. (2545). พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของ
เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง อำเภอปางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุษนา คำมงคล. (2550). ความรู้และการปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรพันธะสัญญาบ้านห้วยสิงห์ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรวิทย์ รัตนไพโรวัลย์. (2551). สถานการณ์และพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรของชาวเขาเผ่าลีซู หมู่บ้านกีดสามสิบ ตำบลสบป่อง หมู่บ้านปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วราพันธุ์ พรุพิเศษศิริกุล. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชกับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ในเลือดเกษตรกร หมู่บ้านทุ่งแดง ตำบลโหล่งขุด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วารุณี จิตอารี. (2546). รายงานการประชุมเพื่อกำหนดขอบเขตการวิจัยโครงการ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพของเกษตรกรจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในการทำไร่นาปลอดสารเคมีอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ศักดิ์ดา ศรีนิเวศน์. (2545). ผลของสารเคมีต่อสุขภาพ. ในสถาบันวิจัยสาธารณสุข. คู่มือกระจกเงาสุขภาพของเกษตรกร: แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของเกษตรกร และชุมชนการเกษตร เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการแผนงานวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในงานประชุมวิชาการ หนึ่งทศวรรษสถาบันวิจัยสาธารณสุข “ร่วมสร้างสุขภาพสังคม สู่สังคมแห่งสันติภาพ” 5-7 สิงหาคม 2545.
- ศักดิ์ดา ศรีนิเวศน์. (2546). พิษภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช. เอกสารประกอบการปฏิรูประบบสำหรับการประชุมเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ศีลวัต พัฒโนคม. (ผู้บรรยาย). (7 มกราคม 2555). หลักเกณฑ์และวิธีการวางแผนการปลูกผักและขั้นตอน การส่งเสริม. ใน ระบบการเพาะปลูกที่ดี (หน้า 18-21). เชียงใหม่ : มูลนิธิโครงการหลวง.
- สมภพ มานะรังสรรค์. (2534). ระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน ทางออกของเกษตรกรไทย. รายงานการสัมมนากระบวนการทำฟาร์ม ครั้งที่ 8 สู่อะบบการเกษตรที่ยั่งยืน. ระหว่างวันที่ 20-22 มีนาคม 2534 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่. น. 517-527.

- สถานีอนามัยบ้านป่าลาน. (2553). **สรุปผลการดำเนินงานด้านสาธารณสุข สถานีอนามัย ปี 2553.**
 เชียงใหม่ : สถานีอนามัยบ้านป่าลาน.
- สถานีอนามัยบ้านป่าลาน. (2553). **รายงานผลการดำเนินโครงการ รณรงค์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ปี 2549 - 2553.** เชียงใหม่ : สถานีอนามัยบ้านป่าลาน.
- สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน ภายใต้มูลนิธิพัฒนาศึกษาศึกษาชุมชน. (2545). **การดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย (2544 – 2546).** Retrieved November 21, 2010, from <http://www.sathai.org>.
- สุภาณี พิมพ์สมาน. (2540). **สารฆ่าแมลง.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น : หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. (2553). **คู่มือเกษตรกรปลอดโรค สำหรับเกษตรกรและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2544). **รายงานการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จากการทำการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา.** สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะเมิงเหนือ. (2553). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2554 – 2556).**
 เชียงใหม่ : องค์การบริหารส่วนตำบลสะเมิงเหนือ.
- อรทัย รวยอาจิณ. (2539). **สังคมจิตวิทยาของการบริการสุขภาพในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณี จันไชยชนะ. (2552). **พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัส สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในเกษตรกรที่ปลูกสตอเบอร์รี่.** วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุก จอมมูล. (2549). **การปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้สารเคมีเกษตร สำหรับผลิตสตอเบอร์รี่ในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์), สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแม่
แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์เกษตรกรบ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง
ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการปลูกพืชและการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ใน
ระยะก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังการใช้
3. ให้ผู้สัมภาษณ์ถามคำถามแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ใน ( ) หน้าข้อความที่ผู้ให้
สัมภาษณ์ตอบ และ/หรือ เติมคำในช่องว่าง

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1.7 ในรอบหนึ่งปีปลูกพืชชนิดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

พืชที่ปลูก	ระยะเวลาที่ปลูก (เดือน – เดือน)
กะหล่ำปลี	
ข้าวเหนียว	
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	
คะน้าฮ่องกง	
แตงกวาญี่ปุ่น	
ถั่วแขก	
ถั่วแระ	
ถั่วลิสง	
ปวยเล้ง	
ผักกาดขาวปลี	
มะเขือก้านเขียว	
มะเขือเทศ	
อื่นๆ.....	
อื่นๆ.....	
อื่นๆ.....	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2.1 ท่านซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากที่ไหน

( ) ร้านค้า ( ) บริษัทที่สังกัด ( ) โครงการหลวง

2.2 ท่านอ่านฉลากก่อนซื้อหรือไม่

( ) ไม่อ่าน

( ) อ่าน รายละเอียดที่อ่านประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ชื่อยา ( ) วัน เดือน ปี ที่ผลิต ( ) วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ ( ) สรรพคุณ

( ) เลขทะเบียนวัตถุอันตราย ( ) เครื่องหมายแสดงค่าเตือน

( ) อื่นๆ

- 2.3 ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละครั้ง ปริมาณเท่าใด
 ( ) ตามที่ฉลากกำหนด ( ) มากกว่าที่ฉลากกำหนด ( ) น้อยกว่าที่ฉลากกำหนด
- 2.4 ในแต่ละครั้งท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กี่ชนิด
 ( ) หนึ่งชนิด ( ) สองชนิด ( ) สามชนิด ( ) สามชนิดขึ้นไป
- 2.5 ท่านฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมาแล้วกี่ปี.....
- 2.6 ในรอบ 1 ปี ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกี่เดือน.....
- 2.7 ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยเฉลี่ย เดือนละกี่ครั้ง.....
- 2.8 แต่ละครั้งที่ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนานกี่ชั่วโมง.....

2.10 ท่านเคยมีอาการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือไม่

- ( ) ไม่เคย
 ( ) เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) กล้ามเนื้อกระดูก มือสั่น ตัวสั่น ( ) ขี้ลืม จำไม่ค่อยได้
 ( ) คลื่นไส้ อาเจียน ( ) ง่วงนอน
 ( ) เจ็บคอ คอแห้ง ( ) ชาปลายมือปลายเท้า
 ( ) ชัก ( ) น้ำตาไหล
 ( ) ปวดท้อง ท้องเสีย ( ) ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
 ( ) ปวดศีรษะ วิงเวียน ( ) เป็นลม หหมดสติ
 ( ) ผื่นคันตามผิวหนัง ( ) เหงื่อออกมาก
 ( ) หายใจขัด แน่นหน้าอก หายใจลำบาก ( ) อื่นๆ (ระบุ)

2.11 ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือไม่

- ( ) ไม่เคย (ข้ามไปตอบส่วนที่ 3) ( ) เคย

2.12 ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) หน่วยงาน/องค์กร ได้แก่ ( ) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ( ) สถานีอนามัย
 ( ) บริษัท ( ) ร้านจำหน่าย ( ) อื่นๆ (ระบุ)
 ( ) บุคคล ได้แก่
 ( ) เจ้าหน้าที่โครงการหลวง ( ) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ( ) เจ้าหน้าที่บริษัท
 ( ) เจ้าของร้านจำหน่าย ( ) เพื่อนบ้าน ( ) อื่นๆ (ระบุ)
 ( ) สื่อโฆษณา ได้แก่
 ( ) โทรทัศน์ ( ) วิทยุ ( ) หนังสือพิมพ์ ( ) อื่นๆ (ระบุ)

2.13 ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) การเข้าสู่ร่างกายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
 ( ) การป้องกันการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
 ( ) ชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
 ( ) ข้อปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง
 ( ) ระดับความเป็นพิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ( ) อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในระยะก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังการใช้

คำชี้แจง

- ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมผู้ให้ข้อมูลได้ปฏิบัติเป็นประจำ
 ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมผู้ให้ข้อมูลได้ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
 ไม่ปฏิบัติ หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมผู้ให้ข้อมูลไม่ได้ปฏิบัติ

กิจกรรม	การปฏิบัติ	
	ทุกครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
ระยะก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
1. ท่านได้สำรวจชนิดและจำนวนของแมลง ที่ระบาด ก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
2. ท่านได้ศึกษาชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช		
3. ท่านเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่		
4. ท่านอ่านคำแนะนำบนเข้าใจ ก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
5. ก่อนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ท่านได้ปฏิบัติตามนี้		
5.1 สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ		
5.2 สวมแว่นตา		
5.3 ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก		
5.4 สวมเสื้อแขนยาว		

กิจกรรม	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
5.5 สวมถุงมือยางขาว			
5.6 สวมกางเกงขาว			
5.7 สวมรองเท้าบูท			
5.8 ยืนอยู่เหนือลม			
5.9 รับประทานอาหารของขบเคี้ยว			
5.10 ดื่มน้ำ			
5.11 สูบบุหรี่			
5.12 รับประทานอาหาร			
6. ท่านใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
7. บริเวณที่ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
7.1 ในที่โล่งแจ้ง			
7.2 ในห้องที่ปิดสนิท			
7.3 ในห้องที่เปิดระบายอากาศ			
8. ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามสัดส่วนที่กำหนด			
9. ท่านใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีก่อนการผสม			
10. ท่านใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			

กิจกรรม	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
11. ท่านผสมสารเคมีในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชผ่านตะแกรง			
12. ท่านผสมสารเคมีหลายๆชนิดในถังเดียวกัน			
13. ท่านตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือ ก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
14. ท่านทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีทันทีเมื่อผสมเสร็จ			
15. เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหมดแล้ว ท่านปล่อยให้แห้งเอง โดยไม่เปลี่ยนชุดใหม่			
16. ท่านล้างร่างกายด้วยน้ำสะอาดทันทีเมื่อถูกสารเคมีหกรด			

กิจกรรม	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
1. ท่านสวมถุงมือยาว			
2. ท่านสวมรองเท้าบูท			
3. ท่านสวมเสื้อแขนยาว			
4. ท่านสวมกางเกงขายาว			
5. ท่านสวมแว่นตาหรือที่ครอบตา			
6. ท่านสวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ			
7. ท่านสวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก			
8 ช่วงเข้าท่านพ่นสารเคมี ตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.			
9. ช่วงบ่ายท่านพ่นสารเคมี หลังเวลา 16.00 น.			
10. ท่านอยู่เหนือลมขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
11. ท่านพ่นสารเคมีกำจัด ศัตรูพืชในขณะที่ลมสงบ			
12. เมื่อมีลมแรงท่านหยุดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันที			
13. ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทางท่านยังพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่			
14. เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ ท่านหยุดพ่นทันทีเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
15. เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบนเรือนร่างขณะพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชท่านทำความสะอาดร่างกายทันที			

กิจกรรม	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ทุกครั้ง
16. บริเวณที่ท่านพบนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีเด็กอยู่ใกล้ๆ			
17. บริเวณที่ท่านพบนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ			
18. ในระหว่างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ท่านมีการปฏิบัติดังนี้			
18.1 หยุดพักสูบบุหรี่			
18.2 หยุดพักดื่มน้ำ			
18.3 หยุดพักรับประทานอาหาร			
19. เวลาที่หยุดพัก ท่านยังคงอยู่บริเวณเดียวกับพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
20. ท่านใช้ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่นสารเคมี เมื่อมีสิ่งอุดตัน			
21. เวลาพักรับประทานอาหาร ท่านไม่ได้เปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นยา			
22. ท่านใช้มือขยี้ตาขณะพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
23. ท่านใช้มือเกาผิวหนังขณะพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
24. ท่านหยุดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันที เมื่อมีอาการผิดปกติ ขณะพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
25. ท่านปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพียงลำพังคนเดียว			
26. ท่านมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเตรียมไว้ในสถานที่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			

กิจกรรม	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
ระยะหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
1. ท่านอ่านนำทันที หลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
2. ท่านสวมหมวกกันน็อกหลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช			
3. ท่านซักเสื้อผ้าเก่าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันที			
4. ท่านเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที			
5. ท่านพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด			
6. ท่านพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ลึกไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม			
7. ท่านล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้สะอาดก่อนเก็บ			
8. ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชลงในแม่น้ำ ถ้าคลอง บ่อน้ำ			
9. ท่านเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง			
10. ท่านทบทวนภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว			
11. ท่านทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้วลงในหลุม แล้วกลบดินมิดชิด			
12. ท่านเผาภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ทำจากพลาสติก			
13. ท่านเผาภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความดันภายในขวด			
14. ท่านเข้าไปตรวจดูเมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช			

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตพฤติกรรม

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแม่
แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง 1. แบบสังเกตนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมเกษตรกรบ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

2. แบบสังเกตพฤติกรรมนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สังเกตพฤติกรรม ในระยะก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 2 สังเกตพฤติกรรม ในระยะระหว่างใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 3 สังเกตพฤติกรรม ในระยะหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3. ให้ผู้สังเกต สังเกตพฤติกรรมแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องปฏิบัติทุกครั้ง หรือ
ปฏิบัติบางครั้ง หรือไม่ปฏิบัติ ตามที่สังเกตเห็น การเลือกคำตอบมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมท่านได้สังเกตเห็นเป็นประจำ

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมท่านได้สังเกตเห็นเป็นบางครั้ง

ไม่ปฏิบัติ หมายถึง ในแต่ละกิจกรรมท่านไม่ได้สังเกตเห็น

ชื่อผู้สังเกต.....

ครั้งที่ 1 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ครั้งที่ 2 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ครั้งที่ 3 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่วนที่ 1 สังเกตพฤติกรรม ในระยะก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กิจกรรม	การปฏิบัติ (ครั้งที่)			สรุปผล		
	1	2	3	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. มีการสำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด						
2. มีการศึกษาชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช						
3. มีการเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่						
4. มีการอ่านคำแนะนำงานเข้าใจ ก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช						
5. ก่อนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีการปฏิบัติดังนี้						
5.1 สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ						
5.2 สวมแว่นตา						
5.3 ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก						
5.4 สวมเสื้อแขนยาว						
5.5 สวมถุงมือยางยาว						
5.6 สวมกางเกงขายาว						
5.7 สวมรองเท้าบูท						
5.8 ยืนอยู่เหนือลม						
5.9 รับประทานขนม ของขบเคี้ยว						

5.10	คัมภีร์								
5.11	ศุภบุหรณ์								
5.12	รับประทานอาหาร								
6.	ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุกุสุมารเคมีกำจัดศัตรูพืช								
7.	บริเวณที่ใช้ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของคือ								
7.1	ในถังโคลงแจ็ก								
7.2	ในห้องที่ปิดสนิท								
7.3	ในห้องที่เปิดระบายอากาศ								
8.	มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามสัดส่วนที่กำหนด								
9.	มีการใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีก่อนการผสม								
10.	มีการใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช								
11.	ผสมสารเคมีในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชผ่านตะแกรง								
12.	ผสมสารเคมีหลายชนิดในถังเดียวกัน								
13.	มีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช								
14.	มีการทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีทันทีเมื่อผสมเสร็จ								
15.	เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหกรดเสื้อผ้า ปล่อยให้แห้งเอง ไม่ได้เปลี่ยนชุดใหม่								
16.	เมื่อร่างกายถูกสารเคมี มีการล้างด้วยน้ำสะอาด								

ส่วนที่ 2 สังเกตพฤติกรรม ในระยะระหว่างการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กิจกรรม	การปฏิบัติ (ครั้งที่)			สรุปผล		
	1	2	3	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. มีการสวมถุงมือยาว						
2. มีการสวมรองเท้าบูท						
3. มีการสวมเสื้อแขนยาว						
4. มีการสวมกางเกงขายาว						
5. มีการสวมแว่นตาหรือที่ครอบตา						
6. มีการสวมหมวก/ผ้า โปกศีรษะ						
7. มีการสวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก						
8. พ่นสารเคมี ในเวลาเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.						
9. พ่นสารเคมี ในเวลาบ่ายหลังเวลา 16.00 น.						
10. อยู่เหนือลมขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช						
11. พ่นสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช ในขณะที่ลมสงบ						
12. หยุดพ่นทันทีที่มีลมแรง						
13. พ่นสารเคมีขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง						
14. เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ มีการ หยุดพ่นทันทีเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องพ่น						

ส่วนที่ 3 สังเกตพฤติกรรม ในระยะหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กิจกรรม	การปฏิบัติ(ครั้งที่)			สรุปผล		
	1	2	3	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. ออบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช						
2. สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช						
3. ซักเสื้อผ้าเก่าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันที						
4. เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที						
5. พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด						
6. มีการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เหลืองในหม้อมีจุดเตรียมไว้ ลึกไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหม้อ						
7. มีการล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้สะอาดก่อนเก็บ						
8. มีการล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชลงในแม่น้ำ ถ้าคลอง บ่อน้ำ						
9. เก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง						
10. มีการทูลบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว						
11. มีการทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้วลงในหม้อ แล้วกลบดินมิดชิด						
12. เผาภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ทำจากพลาสติก						
13. เผาภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความดันภายในขวด						
14. เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช						

ภาคผนวก ก

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแม่
แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าและครอบครัวเข้าใจดีว่าการ
เข้าร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้าและครอบครัวสามารถถอนตัว
จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลา

ข้าพเจ้าและครอบครัวยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้
และมอบหมายให้.....เป็นผู้ให้ข้อมูล

ข้าพเจ้าและครอบครัวขัดข้องไม่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

ชื่อ-สกุลหัวหน้าครอบครัว.....

ชื่อ-สกุลผู้ให้ข้อมูล.....

ลายเซ็นหัวหน้าครอบครัว.....

ลายเซ็นผู้ให้ข้อมูล.....

วัน/เดือน/ปี.....

วัน/เดือน/ปี.....

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ. ดร. นพ. พงศ์เทพ วิวรรณเดชะ หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. อ. คิลกา ไตรไพบูลย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. นายกฤตชน ชมพूर्ตน์ กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัย
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก จ

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง บ้านแม่แพะ
ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
แหล่งซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (n=113)		
ร้านค้า	52	46.0
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	23	20.4
ร้านค้าและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	19	16.8
บริษัทที่สังกัด	9	7.9
ร้านค้าและบริษัทที่สังกัด	7	6.2
บริษัทที่สังกัดและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	3	2.7
การอ่านฉลากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการซื้อ (n=113)		
อ่าน	110	97.3
ไม่อ่าน	3	2.7
รายละเอียดฉลากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่อ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	105	95.4
วัน เดือน ปี ที่สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหมดอายุ	93	84.5
สรรพคุณของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	90	81.8
วัน เดือน ปี ที่ผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	83	75.4
เครื่องหมายแสดงค่าเตือนอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	50	45.4
เลขทะเบียนวัตถุอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	45	40.9
รายละเอียดอื่นๆ เช่นการผสม บริษัทที่ผลิต อาการแพ้	12	10.9

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง บ้านแม่พะ
ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
ปริมาณการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (n=113)		
น้อยกว่าที่ฉลากกำหนด	1	0.9
ตามที่ฉลากกำหนด	101	89.4
มากกว่าที่ฉลากกำหนด	11	9.7
จำนวนของชนิดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแต่ละครั้ง (n=113)		
1 ชนิด	24	21.3
2 ชนิด	44	38.9
3 ชนิด	30	26.5
มากกว่า 3 ชนิด	15	13.3
ประเภทสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ (n=113)		
ประเภทกำจัดวัชพืชและแมลงศัตรูพืช	55	48.6
ประเภทกำจัดแมลงศัตรูพืช	5	4.4
ประเภทกำจัดแมลงศัตรูพืชและเชื้อรา	2	1.8
ประเภทกำจัดวัชพืช	2	1.8
ประเภทกำจัดเชื้อรา	1	0.9
ประเภทกำจัดวัชพืชและเชื้อรา	1	0.9
ทุกประเภท	47	41.6

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

นายบุญสืบ ศรีไชยวงศ์

วัน เดือน ปี เกิด

30 มกราคม 2514

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2533

มัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัด โนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2535

ประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานอนามัย

วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก

ปี พ.ศ. 2542

สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ. 2535-2545

รับราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ระดับ 2-5

สถานีอนามัยบ้านป่าลาน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2546-2550

รับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6

สถานีอนามัยบ้านจิวเฒ่า อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2546-2550

รับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6

สถานีอนามัยบ้านปางมะโอ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน

รับราชการในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

สถานีอนามัยบ้านป่าลาน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

